

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1928 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående sättet för och tillsynen över brytningen av granit å kronan tillhöriga berg.
(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 83, av herrar *Brännberg* och *Mårtenson* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärders vidtagande, så att brytningssättet å kronan tillhöriga berg blir rationellt, i syfte att ej framtida brytningsmöjligheter förhindras eller försvåras, och att taga i övervägande huruvida ej tillsynen och kontrollen över bergavverkningen på kronans område lämpligen kan läggas under bergmästareämbetet.

Beträffande de skäl, som åberopas till stöd härför, hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från kommerskollegium och domänstyrelsen, vilka såsom bilagor fogats till detta utlåtande (bil. 1 och 2). Ifrågavarande utlåtanden äro åtföljda av yttranden, kommerskollegii av bergmästarna i östra, västra och södra distriktet och domänstyrelsens av jägmästaren i Uddevalla revir, överjägmästaren i västra distriktet samt domänintendenten och länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Motionärerna hava närmast tagit sikte på den brytning av granit å kronan tillhöriga områden, som äger rum i Bohuslän. För brytning och försäljning lämplig granit förekommer inom Bohuslän huvudsakligen i den del därav, som är belägen mellan Idrefjorden i norr och Gullmarsfjorden i söder, vilket område tillhör Uddevalla revir. Rörande antalet och omfattningen av de upplåtelser av stenbrytningsrätt å kronans egenomar, som för närvarande äro gällande, samt det sätt, varpå stenen tillgodogöres har jägmästaren i nyssnämnda revir i ovanberörda av honom avgivna yttranden anfört följande.

»Inom Uddevalla revir förekomma granitberg från Gullmarsfjorden i söder till Idrefjorden i norr. På de skogar, som ligga inom detta område och höra till Uddevalla revirs förvaltning äro granitberg för stenbrytning upplåtna å 3 stycken kronoparker, 4 stycken kronodomäner och 8 stycken ecklesiastika boställsskogar. Å en kronopark finnas 6 stycken upplåtelser och å en annan 4 stycken upplåtelser. Arrendatorerna äro dels enskilda personer och dels bolag.»

»Under år 1926 inbetalades till Uddevalla revir i arrenden för stenbrytning å domänfondens skogar enligt 10 stycken kontrakt 14,287:76 kronor och under år 1927 enligt 14 stycken kontrakt 14,261:30 kronor. Härvid är dock att märka, att arbetskonflikten inom stenhuggerirörelsen under år 1926 och början av år 1927 invercade på de under år 1927 inbetalda arrendeavgifterna så till vida, att för 9 stycken upplåtelser inflöto endast minimiavgifter. Arrendeavgiften för stenbrytningen å kronodomänen Finntorp, s. k. Korpåsberget, inbetalas enligt gällande arrendekontrakt till och redovisas av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Minimiavgiften för denna upplåtelse är 1,000 kronor per år.»

»När en ansökan om stenbrytning inkommit till revirförvaltningen, undersökas möjligheterna för stenbrytningen och upprättas ett förslag till arrendekontrakt. Gäller det granitberg, som under längre tid bearbetats, begränsas upplåtelsen om möjligt till dessa bearbetade berg med ibland någon utvidgning av områdena om så anses nödvändigt för driftens rationella skötande. Gäller det nya upplåtelser föreslås i allmänhet mindre områden, vilka å marken utmärkas, varvid anvisningar lämnas var stenen får förädlas och skrotstenen får uppläggas. Bergslegan föreslås med hänsyn till den brytbara granitens förekomst, beskaffenhet och användning samt avstånd till utlastningsplats. Enligt nu gällande arrendekontrakt utgår bergslegan antingen per kubikmeter eller kvadratmeter bruten sten och med en bestämd årlig minimiavgift. Är graniten duglig endast för brytning av monumentsten, byggnadssten, råblock och kantsten utgår bergslegan per kubikmeter. Omfattar brytningen all sorts sten, alltså även gatsten och smågatsten, utgår bergslegan i allmänhet med visst pris för varje sort, varvid för gatsten och smågatsten per kvadratmeter. Kubikmeterspriserna variera mellan 4 kronor och 1:50 kronor och priserna för gatsten mellan 35 och 18 öre per kvadratmeter. Minimiavgifterna variera mellan 4,000 och 50 kronor.

Begränsningen av de bergområden, som skola upplåtas, till minsta möjliga areal, mötes i regel av sökanden med oförstående. Sökanden vill nämligen ha så stort område som möjligt för arbetarnas placering i berget, och många gånger blir den upplåtna arealen relativt stor om den brytbara stenen förekommer fläckvis och sparsamt i det s. k. vildfjället. Kan brytningen koncentreras till storbrott erfordras ej så stort område. De för närvarande upplåtna områdena variera i areal mellan 10 hektar och 0.05 hektar.

Gäller upplåtelsen domänfondens skogar (kronoparker och kronodomäner) beslutar domänstyrelsen om upplåtelse. Jägmästaren har uppsikt och kontroll över stenbrytningen, och avgifterna inbetalas till reviret, utom i ett fall, där avgiften inbetalas till länsstyrelsen. Bolagen skola enligt arrendekontrakten insända utlastningskonossement och de enskilda 'en under edlig förpliktelse avgiven uppgift på under föregående månad avverkad kvantitet sten, tillika med enahanda uppgift från en var av de med stenbrytningen sysselsatta arbetarna'.

Gäller upplåtelsen ecklesiastika skogar beslutar kammarkollegiet efter yttrande från kyrkoråd och pastorat m. fl. om upplåtelsen och uppdrar åt länsstyrelsen att utarrendera stenbrytningen. Uppgifter om bruten sten insändas enligt kontraktens närmare bestämmelser till församlingens kyrkoråd, till vilket avgifterna även inbetalas. Jägmästaren övervakar stenbrytningen så till vida att han kontrollerar att gränserna ej överskridas och att skrotstenen ej upplägges till skada för brytbara berg utan på därför anvisade platser.»

»På domänfondens skogar äro tillsammans 20 å 25 hektar upplåtna för

stenbrytning. Vad beträffar stenbrytning på de ecklesiastika boställsskogarna, vilka alla utom två äro nya upplåtelser, skötas desamma rationellt. Till sammans cirka 17 hektar äro upplåtna för stenbrytning på ecklesiastika skogar.»

Utskottet.

Såsom motionärerna framhållit, har kronan värdefulla tillgångar i granitberg. Det är då givetvis av stor betydelse, att dessa tillgångar handhavas på ett sådant sätt, att icke den framtida brytningen äventyras. Allmänt torde ock erkännas, att driften i stenbrotten tidigare ofta bedrivits på ett mindre lämpligt sätt och utan tanke på framtida brytningsmöjligheter. Sålunda hava de översta, lättillgängliga granitlagren brutits, under det andra värdefulla granittillgångar blivit begravda under skrotstenshögar till hinder för ett ekonomiskt utnyttjande av dessa tillgångar. Att så skett torde hava berott på dels att granit förekommit i så stor myckenhet, att hänsyn ej ansågs behöva tagas till att vissa delar av granitbergen övertäcktes med skrotsten, dels ock att de tekniska hjälpmedel, som då stodo stenindustrien till buds, ej möjliggjorde en rationell uppläggning av den skrotsten, som under alla omständigheter måste bildas vid ett stenbrott.

Emellertid synas numera bättre förhållanden i här ifrågakommande avseenden hava inträtt. Förbättrade tekniska anordningar hava bidragit härtill, och kronans representanter utöva noggrannare tillsyn över uppläggningen av skrotsten. De kontrakt, enligt vilka domänstyrelsen upplåter kronans granittillgångar, innehålla numera bestämmelser rörande avfallets bortskaffande eller uppläggande. Sålunda stadgas exempelvis i ett mellan kronan och Skandinaviska granitaktiebolaget den 20 januari 1919 upprättat kontrakt rörande brytning av vissa granitberg, att vid stenens brytning och bearbetning uppkommande skärv och skrotsten, för vilken bergslega icke erlägges, skall användas för utfyllning av stranden eller ock uppläggas i stenbrottens närhet efter vederbörande jägmästares anvisning på sådant sätt, att hinder för framtida tillgodogörande av där varande berg ej uppstår, samt att därvid ock största möjliga hänsyn tages till traktens utseende och naturskydd. Under sådana förhållanden anser utskottet icke påkallat att nu anhålla om särskilda åtgärders vidtagande i förevarande avseende.

Motionärerna hava vidare ansett, att det borde tagas under övervägande, huruvida ej tillsynen och kontrollen över bergavverkningen på kronans område lämpligen kunde läggas under bergmästarämbetet. Varken kommerskollegium eller domänstyrelsen hava emellertid i av dem avgivna utlåtanden funnit sig kunna tillstyrka en dylik överflyttning av tillsynen över granitbrytningen, vilken anordning enligt domänstyrelsen skulle medföra ökade kostnader för det allmänna och verka tyngande på förvaltningen. Däremot har domänstyrelsen ansett, att vid upplåtelser av kronans granittillgångar ett samråd mellan skogsförvaltning och vederbörande bergmästare kunde vara för domänfonden gagneligt. Enligt ut-

skottets mening böra särskilt starka skäl föreligga för att åt en myndighet lämna i uppdrag att handhava utarrendering av en kronans egen-
dom belägen å område, som står under annan myndighets förvaltning.
Utskottet, som visserligen anser det önskvärt, att de tekniska kvalifikation-
er, bergmästaren besitter, tagas i anspråk, då fråga är om upplåtelse
av kronan tillhöriga berg, har icke funnit det påkallat eller ens lämp-
ligt, att tillsyn och kontroll av här ifrågavarande verksamhet överflyttas
från domänstyrelsen till kommerskollegium. Utskottet förutsätter dock,
att i framtiden upplåtelser av större granittillgångar äga rum efter
samråd med vederbörande bergmästare. Då emellertid i ärendet hörda
myndigheter själva finna ett dylikt samarbete önskvärt synes utskottet
jämväl i nu sist berört avseende skäl saknas att göra framställning till
Kungl. Maj:t.

Under återopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 83 icke må föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 april 1928.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 50.

Bilaga 1.

**Kungl. Maj:ts och Rikets
Kommerskollegium.
Bergsbyrå.**

Till riksdagens jordbruksutskott.

Bergmästaren i östra distriktet meddelar, att, så vitt känt är, inga granitbrott å kronan tillhörig mark för närvarande bearbetas inom distriktet. Han anser motionärernas hemställan vara värd allt beaktande och ifrågasätter att, om åtgärder komma att vidtagas i den riktning, motionen avser, dessa skulle beröra även andra bergarter än granit ävensom icke inmutningsbara mineral.

Bergmästaren i västra distriktet erinrar om att han tidigare påpekat, att den industriella granitbrytningen i Bohuslän ofta bedrives på sådant sätt, att förekomsternas framtida tillgodogörande äventyrades genom planlös exploatering och nedskrotning. Ägarna till de för stentäkt utarrenderade bergen hade naturligtvis ett mycket stort intresse av att deras berg icke genom en vårdslös brytning minskade i värde. Bland markägare, som i Bohuslän upplåta berg till stenavverkning, intoge staten en mycket framskjuten plats. För staten låge saken så till vida bättre till än för enskilda, att den i jägmästarna ägde funktionärer, som skola hava tillsyn över stenavverkningen i kronans berg.

I sin senaste årsberättelse, som nu åberopas, anför bergmästaren att en ökad insikt om bergens ändamålsenliga exploatering vunnit terräng och i många fall resulterat i en mer rationell drift. Ut i andra fall hade man dock fortfarande i praktiken synts stå fullkomligt likgiltig inför den hejdslösa nedskrotningen. Han fortsätter: »Så t. ex. arrenderar ett större bolag granitbrytning uti ett statens berg. Förr har där drivits storbrott. Stenen är utmärkt, 'lagringen' likaså. Nu brytes småbrott i de förra storbrotts-pallarna, som belamras med skrot, ehuru gott avfall för detta förefinnes, om man ville göra sig minsta besvär. Denna arbetsplats är på god väg att fullständigt förstöras. Och detta får obehindrat fortgå!»

Ett förverkligande snarast möjligt av det i motionen framlagda förslaget anser bergmästaren i nu förevarande yttrande vara till nytta utom för det av motionärerna avsedda syftet även genom att lämna nödiga erfarenheter angående den ifrågavarande inspektionens verkningar innan enligt av honom förut framlagt förslag teknisk inspektion inom stenindustrien utsträcker till att omfatta samtliga industriellt bearbetade förekomster. Han anser det vara helt naturligt och riktigt, att den ifrågasatta tillsynen och kontrollen över bergavverkningen på kronans mark anförtros åt bergsstaten, vars tjänstemän utan ökade kostnader för statsverket skulle kunna utföra densamma. Samtidigt anför han, att saken egentligen komme att inskränka sig till att vid behov anmoda stenhuggeriåldkare på kronans mark att, då förhållandena det medgäve, vidtaga nödiga anordningar för skrotstensens avfrakt till platser, där den framtida brytningen icke genom upplagringen därav äventyrades, samt att i händelse av tredska göra anmälan till domänstyrelsen.

Bergmästaren i södra distriktet meddelar att, så vitt han har sig bekant, för närvarande endast två stenbrott bearbetas på kronojord inom distriktet,

och att vid denna relativt ringa omfattning en särskild tillsyn över stenbrott å kronojord icke synes vara av behovet påkallad för södra distriktets vidkommande. Han framhåller därjämte, att skyldighet för arrendator att underkasta sig de föreskrifter, som kunna komma att utfärdas av kronans tillsyningsman, vilken synes kunna vara bergmästaren, knappast kan åläggas arrendatorn annat än i samband med uppgörande av nytt arrendekontrakt.

Kommerskollegium får för egen del anföra följande.

I arrendekontrakt rörande upplåtelse av rättighet att bryta granit å kronomark i Bohuslän finnes numera, enligt vad kollegium inhämtat, en bestämmelse om skyldighet för arrendatorn att upplägga vid brytning och bearbetning uppkommen skärv och skrotsten, som ej användes till förbättring av vägar, på av jägmästaren anvisad plats. En viss kontroll över att skrotet icke upplägges på olämplig plats får väl därför anses redan vara för handen. Av det ovan omnämnda, av bergmästaren i västra distriktet anförda exemplet att döma, synas emellertid förhållandena icke allestädes vara tillfredsställande, utan kunde åtgärder för åvägabringande av en mera rationell brytning å kronans berg befinnas vara önskvärda.

Kronan bör givetvis liksom varje jordägare, som upplåter rätt till stenbrytning på sin mark, så vitt möjligt träffa sådana anstalter, att brytningen bedrivs rationellt och att det framtida, fortsatta tillgodogörandet icke försvåras.

Ur denna synpunkt torde det endast vara vid upplåtelse av någon enstaka bergknalle, vid vilken någon större rörelse ej kan beräknas komma till stånd, som det nu vanliga villkoret om uppläggning av skrotsten och skärv på anvisad plats kan anses vara tillfyllest. För platser, där en större rörelse kan betraktas som sannolik eller möjlig, borde redan från arbetets början en rationell plan för brytningen fastställas, efter vilken arrendatorn hade att rätta sig. Som ett led i denna plan skulle då ingå bestämmelse om uppläggande av skrotstenen på viss plats. Planen kunde antingen upprättas genom kronans försorg eller genom arrendatorns, i vilket senare fall kronan skulle förbehålla sig granskningsrätt innan planen godkändes.

Kollegium kan icke underlåta att påpeka, att det nu vid upplåtelse av rätt till stenbrytning å såväl krono- som enskild jord gängse sättet att bestämma arrendeavgiften efter kvantiteten färdig vara är för upplåtaren oförmåligare än om avgiften utginge efter hela brytningskvantiteten. Arrendatorn finge i senare fallet ett mycket starkare intresse att fullständigare utnyttja det brutna materialet, varigenom avfallsprocenten borde kunna nedbringas. Huruvida en sådan omläggning, vilken dock skulle medföra betydligt större arbete vid avgäldens fastställande, i praktiken låter sig genomföras, vågar kollegium ej uttala sig om.

En förutsättning för att arrendatorn skall kunna beräknas vara villig att utföra de för en rationell brytning i större skala erforderliga anläggningarna torde vara, att arrendetiden ej sättes allt för kort. En arrendetid av allenast 5 år, som nu synes vara vanlig på kronans mark, torde knappast möjliggöra erforderlig amortering av de för en väl ordnad stenbrottsdrift erforderliga anläggningarna.

Ett annat från stenindustriidkarehåll framfört önskemål, vars tillgodoseende skulle bidra till rationalisering av stenindustrien mera i stort, skulle kollegium i detta sammanhang även vilja beröra. Genom att allt för många skilda företag idka stenbrytning inom samma begränsade område bliva ofta, nationalekonomiskt sett, allt för stora kapital bundna i fasta

anläggningar, såsom bryggor, vägar, smedjor och dylikt, varjämte kostnaderna för dessas underhåll och för tillsyn av arbetet m. m. bliva större än om ett mindre antal företagare utövade verksamhet inom området. En viss hänsyn till detta önskemål torde måhända vara påkallad vid upplåtelse av kronojord för stenbrytning.

Bergmästarna böra, som motionärerna jämväl framhållit, genom såväl sin tekniska utbildning som den kännedom om stenindustriens förutsättningar och behov, som de förvärvat under sin tjänsteutövning, vara väl rustade att bidraga till att åvägabringa ett mera rationellt brytningssätt å kronan tillhöriga berg.

Det synes icke böra ifrågasättas, att utarrendering och uppbörd samt den därför erforderliga kontrollen skulle överflyttas från skogsstatens till bergsstatens tjänstemän, utan de förra böra alltjämt stå såsom kronans representer gentemot arrendatorn. Vid sådant förhållande torde den form för bergmästarnas medverkan vid här i fråga varande arbete, som närmast kan ifrågakomma, vara den av rådgivare till domänstyrelsen och revirförvaltarna. Om ansvaret för den fortlöpande tillsynen alltjämt komme att åligga revirförvaltaren, torde bergmästarens besök vid de särskilda arbetsplatserna för teknisk inspektion som regel kunna inskränka sig till de besök, som han verkställer i egenskap av yrkesinspektör, vid vilka tillfällen samarbete med jägmästaren rörande arbetets tekniska detaljer förutsättes äga rum. Särskilda resor skulle måhända bliva erforderliga för granskning av arbetsplaner vid ny utarrendering och i enstaka andra fall, då särskild anledning föreläge. De tillkommande kostnaderna kunna därför beräknas bliva tämligen obetydliga. I detta sammanhang må erinras, att domänstyrelsen även nu inhämtar bergmästares yttrande vid vissa utarrenderingar av stenbrott utav större vikt, varför endast en utvidgning av bestående samarbete mellan olika statsorgan skulle komma till stånd genom bergmästarnas anlitan för kontrollen å arbetet i stenbrotten.

Det av kollegium ovan skisserade förfaringssättet skulle medföra, att arrendator av stenbrott å kronojord först i och med tecknandet av nytt arrendekontrakt bleve underkastad den inskränkning av sin nyttjanderätt, som skyldigheten för honom att ställa sig en av kronan fastställd arbetsplan till efterrättelse givetvis komme att medföra. Någon ändring i bestående rättsförhållanden behövde icke ifrågasättas.

Beträffande omfattningen av reglerande bestämmelser för arbete å kronan tillhöriga stenbrott synas dessa icke böra inskränkas till granit utan böra i enlighet med bergmästarens i östra distriktet förslag omfatta tillgodogörande även av andra bergarter ävensom icke inmutningsbara mineral.

Stockholm den 13 mars 1928.

K. A. FRYXELL.

KARL SIDENVALL.

C. G. Hindbeck.

Bilaga 2.**Kungl. domänstyrelsen.**

Till riksdagens jordbruksutskott.

— — — — —
Jägmästaren i Uddevalla revir har beträffande samma revir i yttranden den 29 februari och den 4 mars 1928 lämnat dels uppgift om de grunder, som tillämpas vid upplåtelse av granitbrytning å allmänna skogar, dels ock redogörelse för nuvarande upplåtelser å domänfondens skogar och de inkomster, som därav inflyta till kronan.

Överjägmästaren i västra distriktet har i yttrande den 4 mars 1928 anför, att han vid sina inspektioner under de senare åren konstaterat, att brytningen numera i stort sett verkställdes på ett så rationellt sätt, som förhållandena på varje plats medgäve, i det brytningen skedde så mycket som möjligt på djupet, största möjliga mängd av den utsprängda stenen tillgodogjordes, och avfallsstenen, i den mån den ej användes vid anläggning eller förbättring av utfartsväg från stenbrotten eller för utfyllning vid saltsjön för erhållande av kajer för uppläggning och utlastning av den huggna stenen, upplades på sådana av jägmästaren anvisade platser, där den ej hindrade tillgodogörande av underliggande dugligt berg. Endast i ett par fall under de senaste åren hade skäl till anmärkning härutinnan förekommit, men även i dessa fall hade därefter bättring skett. Ett överflyttande, på sätt motionären ifrågasatt, av tillsyn och kontroll över ifrågavarande stenavverkning på vederbörande bergmästare ansåge överjägmästaren medföra, bland annat, en olämplig dualism. På grund av vad överjägmästaren sålunda och i övrigt anför har han uttalat, att han ansåge skäl för vidtagande av de i motionen föreslagna åtgärderna icke föreligga.

Vid sitt yttrande i ärendet har överjägmästaren fogat utdrag av protokoll från fyra inspektionsresor under åren 1921, 1923, 1926 och 1927 ävensom avskrifter av fyra mera typiska under åren 1919, 1922, 1924 och 1925 upprättade, nu gällande kontrakt om granitbrytning å domänfondens egendomar.

Domänintendenten i Göteborgs och Bohus län har i yttrande den 9 mars 1928 anför, att motionärernas uttalande, att stenavverkningen bedrevs utan någon kontroll från kronans sida, näppeligen hade stöd i något enda fall. Utöver vad jägmästaren och överjägmästaren i sina yttranden anför har han icke någonting att tillägga. Ehuru han icke ansåge, att några berättigade anmärkningar emot det nu praktiserade sättet för stenbrytning i kronan tillhöriga berg eller angående tillsynen och kontrollen av bergavverkningen kunde påvisas, ansåge han likväl att en utredning i motionens syfte vore önskvärd och borde företagas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har till sist i sitt yttrande den 9 mars 1928 anför, bland annat.

Det vore av största vikt, att rationella driftmetoder vid ifrågavarande brytning komme till användning, så att råmaterialet icke onödigt förlösades och produktionen lämnade största möjliga utbyte. Den övervägande delen av stenbrotten i länet vore belägen å bolag eller enskilda tillhöriga områden. Endast en mycket ringa del av stenbrytningen vore förlagd till kronans eller ecklesiastika boställens mark. Av nu verkställd utredning syntes framgå, att numera knappast några befogade anmärkningar kunde göras vare sig mot avverkningssättet eller tillsynen, särskilt vad anginge de brytningsom-

råden, som kontrollerades av domänstyrelsen. En utredning, som sannolikt icke skulle få större betydelse med avseende å kronans områden, syntes huvudsakligen komma att beröra frågan om de rationella metoderna för stenavverkningens bedrivande och ske i intimt samarbete med industriens män. En dylik utredning skulle kunna bliva av gagn för industrien i dess helhet.

För egen del anser *domänstyrelsen*, att de erinringar, som motionärerna riktat emot brytningen av granit å kronans egendomar i Göteborgs och Bohus län, icke numera äro befogade. Styrelsen hyser den uppfattningen, att vederbörande jägmästare och överjägmästare numera med intresse, nit och gott omdöme handhava denna gren av förvaltningen. Styrelsen anser, att en överflyttning, på sätt motionärerna synas avse, av tillsynen och kontrollen av denna verksamhet från vederbörande skogsförvaltning till bergmästarämbetet, skulle såväl medföra ökade kostnader för det allmänna som ock verka förtyngande å förvaltningen. Däremot anser styrelsen, att ett samråd i vissa fall — såsom ock förekommit vid fråga om upplåtelse av domänfonden tillhöriga mineraltillgångar — mellan, å ena sidan, styrelsen eller vederbörande skogsförvaltning och, å andra sidan, vederbörande bergmästare beträffande upplåtelser av förevarande art kan för domänfonden vara gagneligt.

Styrelsen föreställer sig, i likhet med länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, att en närmare utredning av frågan knappast bleve av nämnvärd betydelse med avseende å kronans områden. Emellertid har styrelsen givetvis intet att erinra emot en utredning i frågan av den innebörd, länsstyrelsen ifrågasatt.

Stockholm den 12 mars 1928.

T. W. HERMELIN.

Erik Helmers.